

Tämä teos, jonka tekijä on Najat Ouakrim-Soivio, on lisensoitu [Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-EiMuutoksia 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä](#).

Sykettä arviointiin

Leppävirta

21.1.2020

Najat Ouakrim-Soivio ja Anne Rongas

Najat Ouakrim-Soivio (KT, FL) najat@arviointi.fi www.arviointi.fi

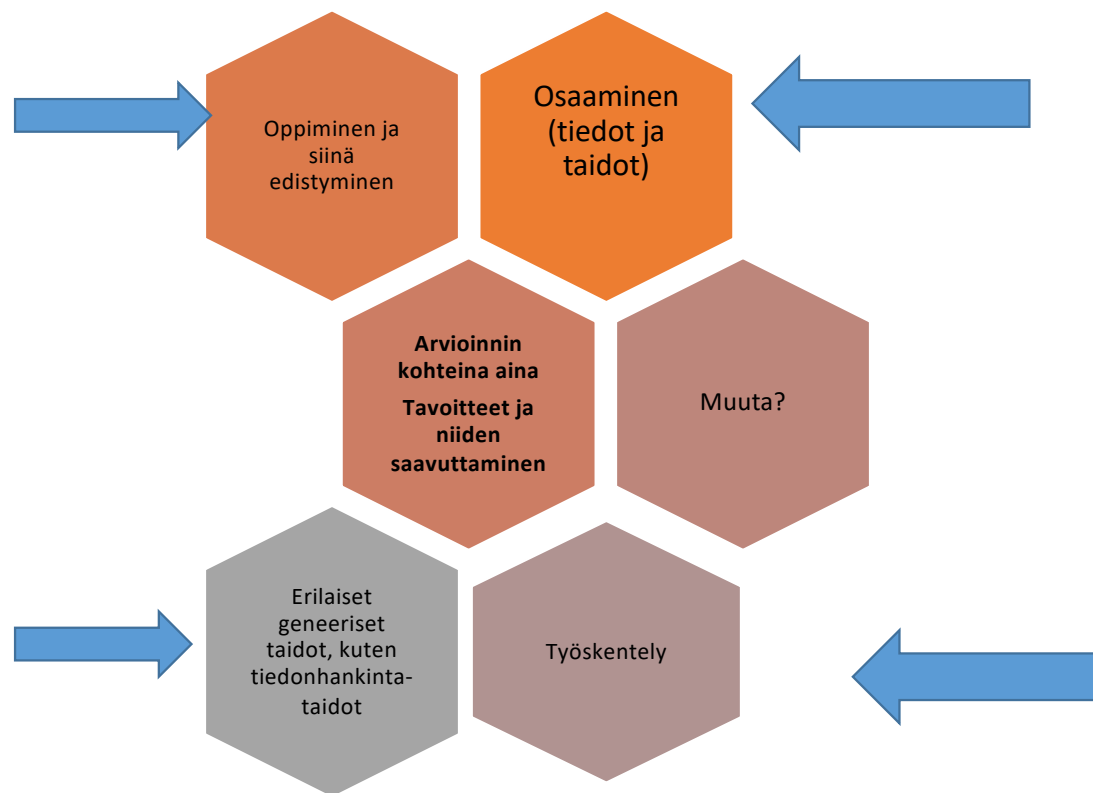
Tavoitteiden merkitys arvioinnissa

21.1.2020

Najat Ouakrim-Soivio (KT, FL) najat@arviointi.fi
www.arviointi.fi

MITÄ LUKIOKOULUTUKSESSA ARVIOIDAAN?

TIEDON ULOTTUVUUS	KOGNITIIVISEN PPROSESSIN ULOTTUVUUS					
ANDERSONIN JA KRATHWHOLIN TAKSONOMIA (2001)	1. MUISTAA - Edeltää tunnistaminen.	2. YMMÄRTÄÄ - Tulkita, havainnollistaa, luokitella, summata, päätellä, vertailla ja selittää.	3. SOVELTAA - Tiedon soveltaminen käytäntöön esim. harjoitustehtävässä. - Tiedon käyttöön otto.	4. ANALYSOIDA - Erotella tietoa+ jäsentää / järjestää tietoa uudelleen + liittää tietoa uudelleen/uusiin yhteyksiin. - Faktan erottaminen mielipiteestä, syiden ja seurausten yhdistäminen tai oleellisen tiedon erottaminen epäoleellisesta.	5. ARVIOIDA Edellyttää päättelyä, joka perustuu annettuihin kriteereihin. - Arviointiin kuuluu asian tarkastaminen ja asioiden kriittinen tarkastelu.	6. LUODA - Erialaisten tiedon elementtien yhdistäminen toisiinsa johdonmukaisesti ja toimivalla tavalla. - Liitetään aikaansaamiseen, suunnitteluun ja tuottamiseen. - Edellyttää kognitiivisena prosessina kehittämistä esim. ilmiön, hypoteesin tai jo olemassa olevan kriteerin uudenlaista tarkastelua.
A. FAKTATieto (Yksittäiset asiat)						
B. KÄSITETieto (Mitä? Tiedon kokonaisuudet)						
C. MENETELMÄTieto (Miten? Taidot, tietojen prosessointi)						
D. METAKOGNITIIVINEN Tieto (Oman toiminnan, tietojen ja ajattelun arviointia)						

TAVOITTEET = KUVAAVAT AIOTTUA LOPPUTULOSTA, EIVÄT OLE SISÄLTÖJÄ!

Tiedot

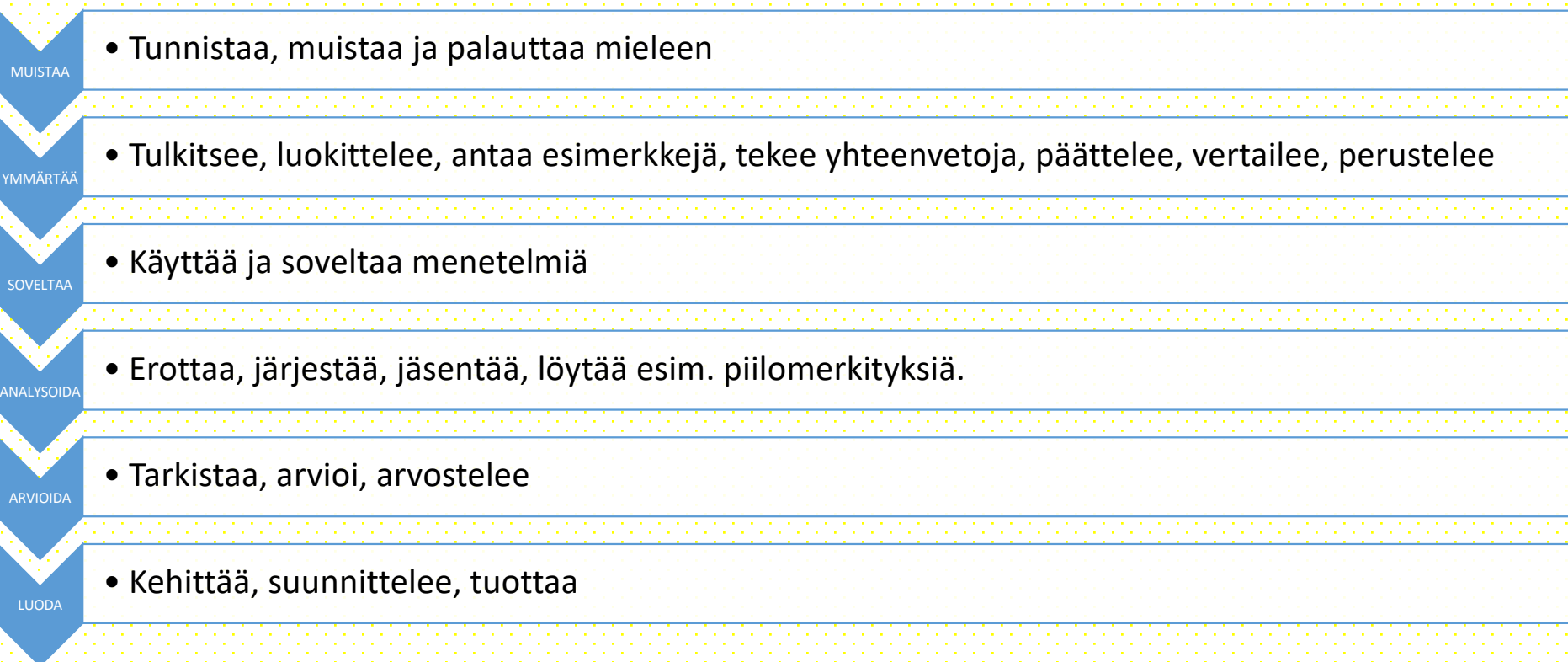
- **Faktatieto:** yksittäiset faktat, kuten vuosiluvut tai henkilöiden nimet
- **Käsitetieto:** oppiaineelle tyypilliset käsitteet, esimerkiksi ajanjaksot

Taidot

- **Menetelmätieto:** oppiaineelle tyypilliset menetelmät, kuten dokumentinlukutaito
- **Metakognitiivinen tieto:** taito tarkastella omaa oppimista, kuten muistisäännöt tai tietoa, mitä ei vielä osaa

MISSÄ MÄÄRIN TAVOITTEITA OSATAAN?

TAVOITTEET = KUVAAVAT AIOTTUA LOPPUTULOSTA, EIVÄT OLE SISÄLTÖJÄ!

Tiedot

Faktatieto: yksittäiset faktat, kuten atomin osat, solun rakenne, karttasymbolit, fysiikan suureet, kemian symbolinen merkkikieli, alkuaineiden nimet jne.

Käsitetieto: oppiaineelle tyypilliset käsitteet, esimerkiksi eliökunnan luokittelu, geologiset ajanjaksot alkuaineiden jaksollinen järjestelmä, fysiikan peruslait, DNA jne.

Taidot

Menetelmätieto: oppiaineelle tyypilliset menetelmät, kuten turvalliset työtavat laboratoriossa, laskujen ratkaisutavat, laskukaavojen ja tutkimusmenetelmien soveltuminen eri tilanteisiin, tilastomenetelmät

Metakognitiivinen tieto: taito tarkastella omaa oppimista, kuten muistisäännöt tai tietoa, mitä ei vielä osaa,

Esimerkit: Aksela, Tikkanen & Kärnä 2012, 9-28.

MISSÄ MÄÄRIN TAVOITTEITA OSATAAN?

MUISTAA

Tunnistaa, muistaa ja palauttaa mieleen

Oppilas hakee tietoa muistista ja vertaa sitä annettuun tehtävään esim. kasvien lajintuntemus ja alkuaineiden kemiallisten merkien tunnistaminen.

YMMÄRTÄÄ

Tulkitsée, luokittelee, antaa esimerkkejä, tekee yhteenvetoja, päättelee, vertailee, perustelee

Oppilas osaa muuttaa tietoa toisesta muodosta toiseen esim. osaa laatia laskun tai reaktioyhtälön sanallisen tehtävänannon pohjalta, osaa selittää käsitteet omin sanoin.

SOVELTAA

Käyttää ja soveltaa menetelmiä

Oppilas osaa soveltaa rutiininomaista menetelmää tutun tehtävän ratkaisemiseen esim. eliön tunnistaminen, kartan lukeminen, laskukaavojen käyttö ja tislaminen.

ANALYSOIDA

Erottaa, järjestää, jäsentää, löytää esim. piilomerkityksiä

Oppilas osaa erottaa tehtävänannosta tärkeät ja olennaiset asiat, joita tarvitaan tehtävän ratkaisemiseen.

ARVIOIDA

Tarkistaa, arvioi, arvostelee

Oppilas osaa tarkistaa ovatko prosessit tai tuotteet johdonmukaisia ja virheettömiä, esim. tehtävän tai tutkimuksen tuloksen järkevyyden tarkistaminen.

Esimerkit: Aksela, Tikkanen & Kärnä 2012, 9-28.

LUODA

Kehittää, suunnittelee, tuottaa

Oppilas osaa suunnitella ratkaisutapoja tehtävän tai ongelman ratkaisuun, esim. kokeellisen menetelmän suunnitteleminen.

TYÖSKENTELY OPPIAINEITTAIN TAI OPPIAINERYHMITTÄI N

Valitkaa jokin oppiaineenne pakollinen kurssi III-jaksolta.

Luokitelkaa kurssin tavoitteita seuraavan mukaan:

- a) Faktatieto (yksittäiset faktat)
- b) Käsitetieto (oppiaineen tyypilliset käsitteet)
- c) Menetelmätieto (oppiaineelle tyypilliset menetelmät)
- d) Metakognitiivista tieto (taitoa reflektoida omaa oppimistaan).

• Minkä **tyyppisiä tavoitteita** valitsemassanne kurssissa on?

Tiedon ulottuvuus	Oppiaineen tavoite
Faktatieto	
Käsitetieto	
Menetelmätieto	
Metakognitiivinen tieto	
1/21/20	Najat.Ouakrim-Soivio (KT, FL) najat@arviointi.fi www.arviointi.fi 10

Oppiaine:
Vuosiluokka:

Tiedon ulottuvuus	Kognitiivisen prosessin ulottuvuus					
	Muistaa	Ymmärtää	Soveltaa	Analysoida	Arvioida	Luoda
Faktatieto						
Käsitetieto						
Menetelmätieto						
Metakognitiivinen tieto						

Oppiaine:

Tiedon ulottuvuus	Kognitiivisen prosessin ulottuvuus					
	Muistaa	Ymmärtää	Soveltaa	Analysoida	Arvioida	Luoda
Faktatieto						
Käsitetieto		T2	T3, T4, T6 T1,			
Menetelmätieto			T1, T8, T10, T2, T3, T3	T7	T5	
Metakognitiivinen tieto					T5	

OPIKELIJAN OSALLISUUS ARVIOINNISSA LUKIOPÄIVÄKIRJA

Lukiopäiväkirja-työkalun ovat kehittäneet
lukiuudistusta eteenpäin luotsaavat
koordinaattorit Niina Holopainen ja Merja Metsola
/ Joensuun Mediakeskus.

Katso työkalun esittelyvideo

<https://youtu.be/h21yKT6ToRs>

Laaja-alainen osaaminen lukiossa

#LOPS2021

Tavoitteina

- hyvä yleissivistys
- kestävän tulevaisuuden rakentaminen
- vahvat jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiudet

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne
- Suomalaisen, eurooppalaisen ja globaalin kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen
- Eettinen toimijuus globaalissa media- ja teknologia-maailmassa

Hyvinvointiosaaminen

- Huolenpito itsestä ja muista
 - Omien vahvuuksien tunnistaminen ja käyttäminen sekä identiteetin rakentaminen
- Sinnikkyys muutosten ja yllätysten maailmassa

Vuorovaikutusosaaminen

- Tunne- ja empatiataidot
- Sosiaaliset taidot, yhteistyökyky ja yhdessä oppimisen taidot
- Kielitietoisuus ja rakentavan viestinnän taito

HYVÄ, TASAPAINOINEN JA SIVISTYNYT IHMINEN

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- Arvolähtöinen ja eettinen toiminta yhteiseksi hyväksi
- Luonnon monimuotoisuuden arvostaminen ja tutkimustietoon perustuva ilmasto-osaaminen
- Kiertotalouden ymmärtäminen ja kestävä kuluttajuus

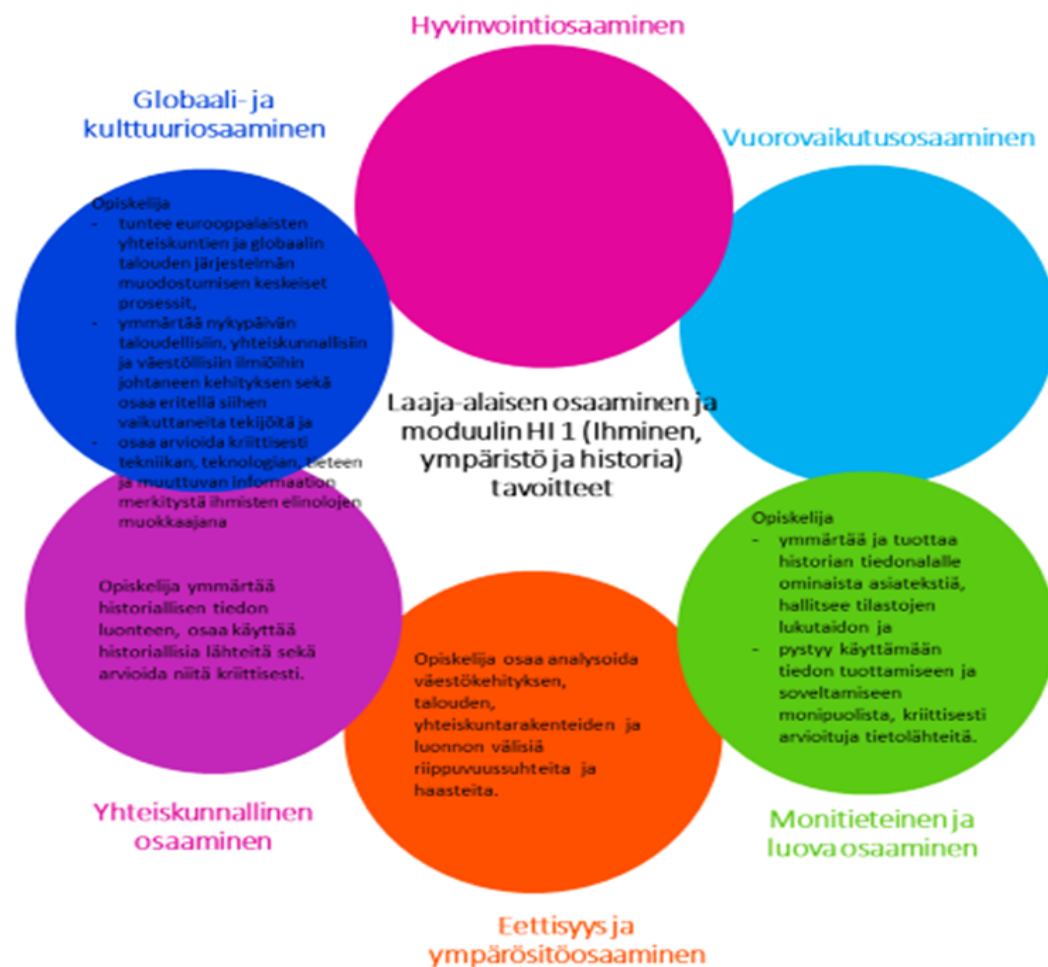
Yhteiskunnallinen osaaminen

- Demokratiataidot, vaikuttaminen turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta
- Osaamisen käyttäminen sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi
- Uudistumiskyky, työelämävalmiudet ja yrittäjämäinen asenne

Monitieteinen ja luova osaaminen

- Uteliaisuus ja motivaatio oppia sekä etsiä merkityksiä ja yhdistellä asioita uudella tavalla
- Oppimisen säätely, lähdekriittisyys ja jatkuva oppimistaitojen kehittäminen
- Monilukutaito digiajassa

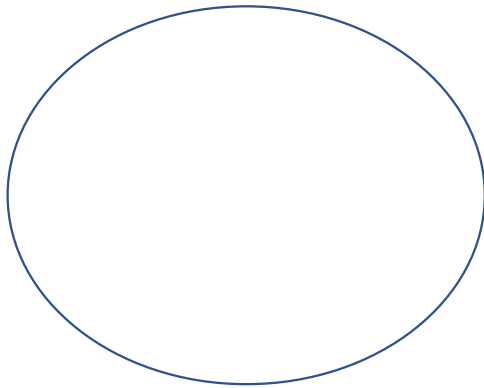
Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden arvioidaan osana oppiaineiden tavoitteita ja niiden saavuttamista.

-> Mitä tarkoittaa käytännössä? Mitä edellyttää lukioissa opetuksen suunnittelussa, totuudessa ja arvioinnissa?

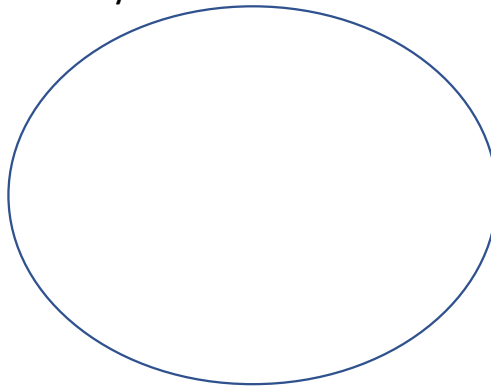
VALITSE LOPSista (2019) OMAN OPPIAINEESI MODUULI JA KATSO,
MITEN VOIT YHDISTÄÄ OMAN OPPIAINEESI TAVOITTEITA LAAJA-ALAISEN
OSAAMISEN TAVOITTEISIIN?

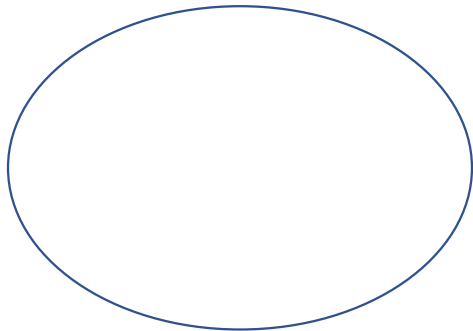
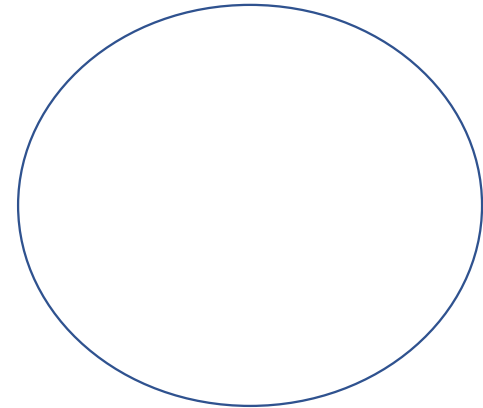
Globaali- ja kulttuuriosaaminen

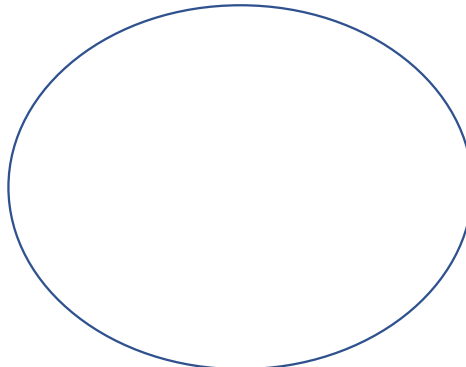
Hyvinvointiosaaminen

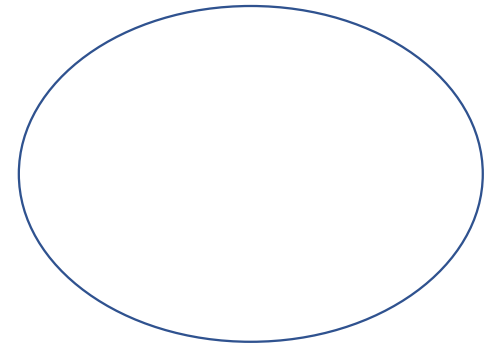
Vuorovaikutusosaaminen

Yhteiskunnallinen
osaaminen

Eettisyys ja
ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija

- tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit,
- ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä ja
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, teknologian, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana

Opiskelija

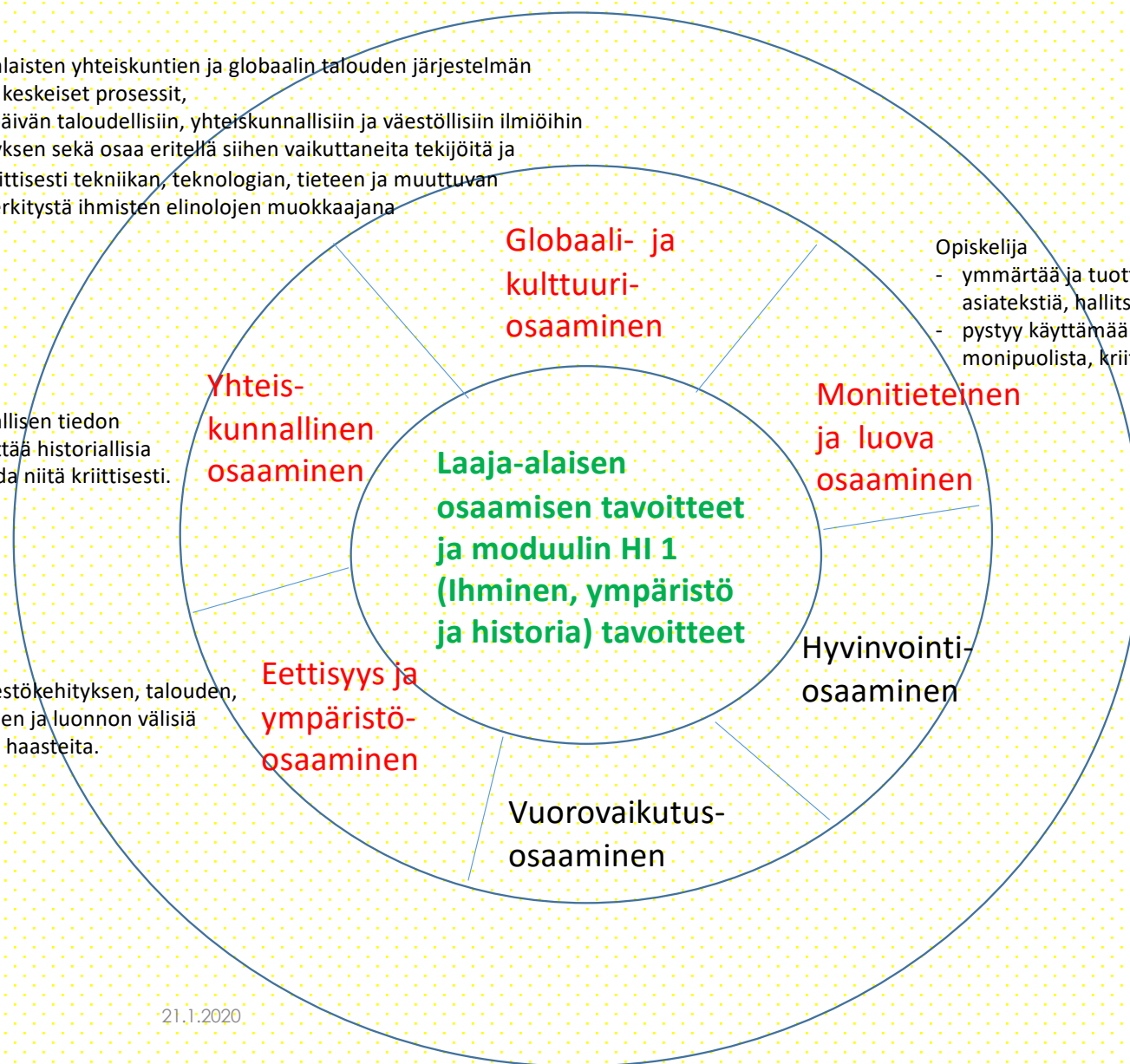
- ymmärtää historiallisen tiedon luonteen, osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti.

Opiskelija

- osaa analysoida väestökehityksen, talouden, yhteiskuntarakenteiden ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita.

21.1.2020

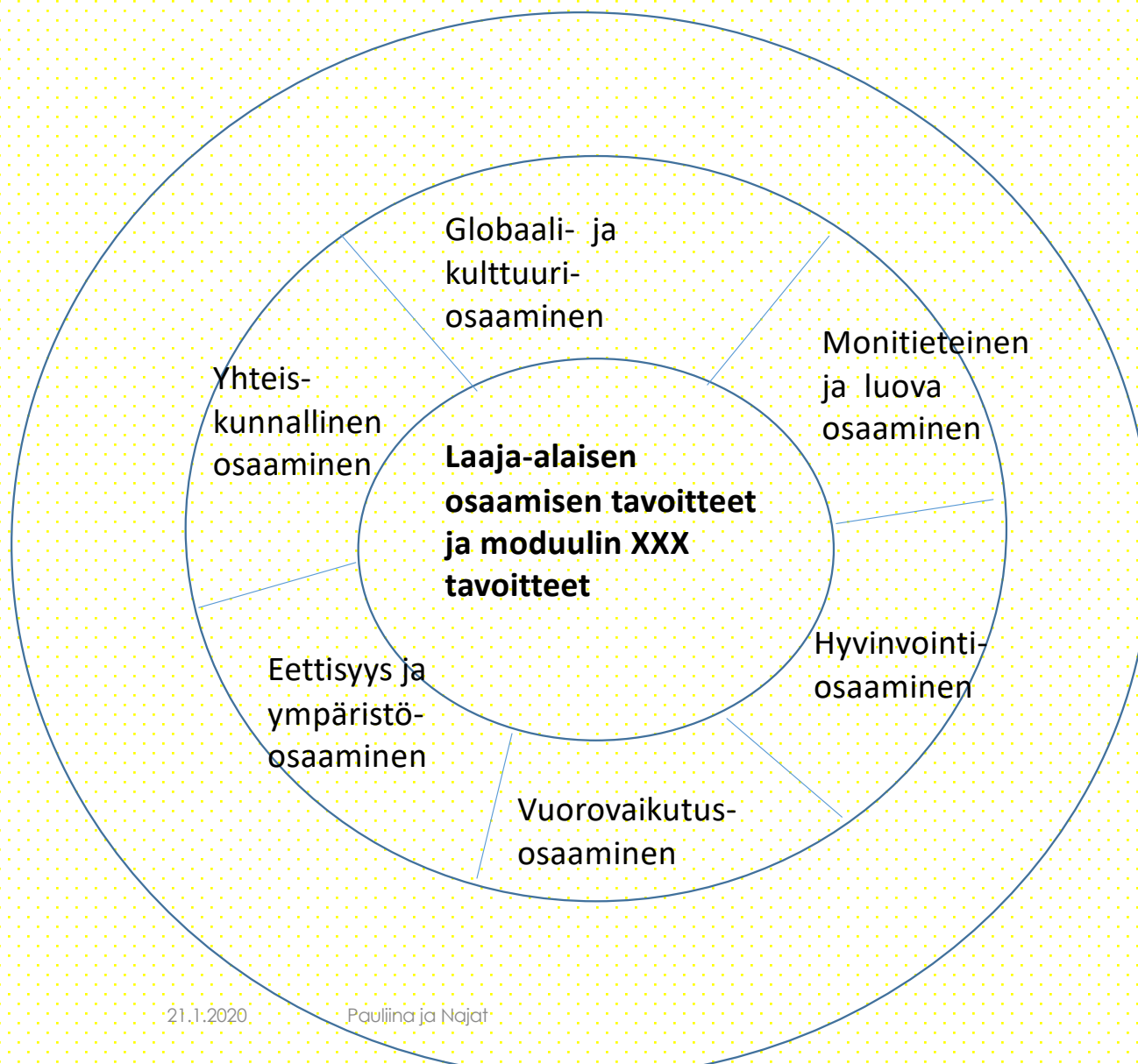

Opiskelija

- ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä, hallitsee tilastojen lukutaidon ja
- pystyy käyttämään tiedon tuottamiseen ja soveltamiseen monipuolista, kriittisesti arvioituja tietolähteitä.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden arvioidaan osana oppiaineiden tavoitteita ja niiden saavuttamista.
-> Mitä tarkoittaa käytännössä?

Najat

5.2.6 Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. **Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.**

Työpajatyöskentely

Katso LOPS (2019) oppiaineekohtaisesta osiosta, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kuvataan sinun oppiaineessasi?

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/lukion-opetussuunnitelman-perusteet-2019>

- 1) Miten ne ilmenevät käytännön opetustyössä ja opiskelussa?
- 2) Valitse omasta oppiaineestasi yksi pakollisten opintojen moduuli, jonka tavoitteet yhdistät laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.
- 3) Miten näitä taitoja arvioidaan jakson aikana? (formatiivinen ja summatiivinen arviointi)
- 4) Miten opiskelijalle voisi tehdä näkyväksi laaja-alaisen osaamisen tavoitteita?
- 5) Miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita koskeva työskentely jatkuu tämän jälkeen koulussasi/ kunnassasi/ alueellasi?

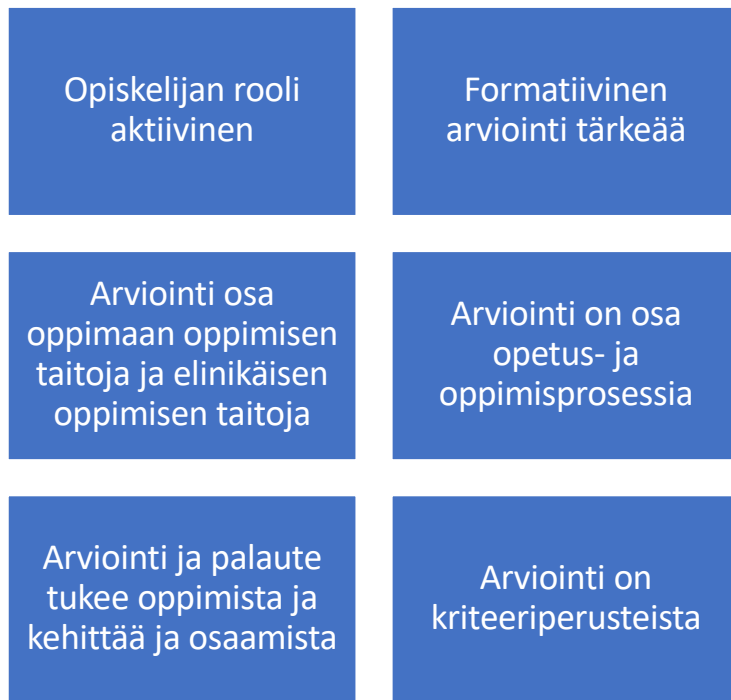
Työpaja II

OMAN LUKION ARVIOINTIULTTUURIN KEHITTÄMINEN

Najat Ouakrim-Soivio (KT, FL) najat@arviointi.fi www.arviointi.fi

ARVIOINTI MUUTOKSESSA?

- Arvioinnin erilaiset roolit ja tehtävät oppimis- ja arviointitilanteissa läsnä.
- Arvioinnin reiluus ja läpinäkyisyys tavoitteiden ja kriteereiden avulla.
- Oppilaalla aktiivinen rooli oman oppimisensa/ opiskelunsa ymmärtämisessä ja ohjaamisessa.
- Arviointitaidot oppimaan oppimisen ja jatkuvan oppimisen taitoja.
- Arviointi ja palaute liittyvät tiiviisti oppimiseen ja opettamiseen/ohjaamiseen.

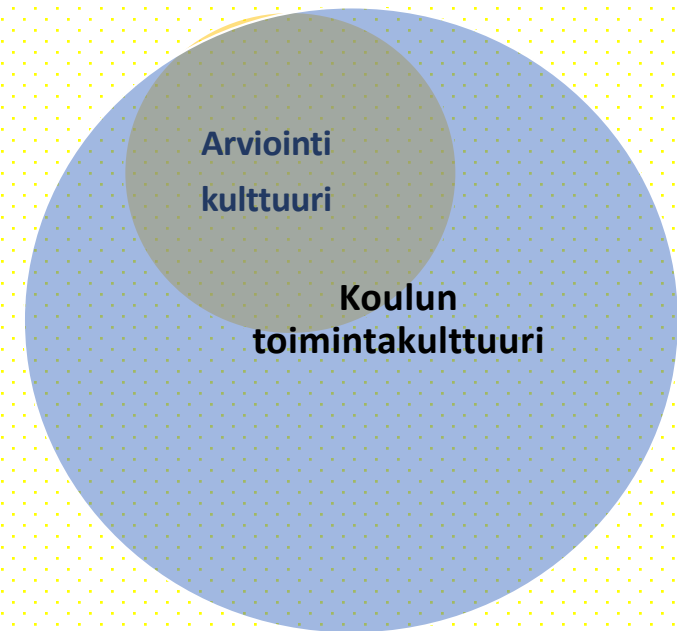

Kuvio perustuu artikkeliin Vesalainen, M. & Huhtala, A. 2018.

ARVIOINTIKULTTUURI – Mitä se on?

- Arviointikulttuuri on osa koulun toimintakulttuuria.
- **Arviointikulttuuri = arvot+ normit+ toimintatavat, joita yhteisössä jaetaan** (Ouakrim-Soivio 2015, 91).
- Koulun tai oppilaitoksen arviointikulttuurin määrittelemiseen edellyttää, että opettajat ja rehtorit kykenevät analysoimaan arviointiin liittyviä **arvojaan eli arviointi-ideologiaansa, arviointitoimintaansa ja siihen kytkeytyviä ajattelu- ja toimintamalleja**.
- **Arviointikäytänteiden kirjaaminen tärkeää, jotta käytänteisiin/ toimintatapoihin on mahdollista palata tai niitä voidaan kehittää.**
- Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan (Lops 2019, 46.)

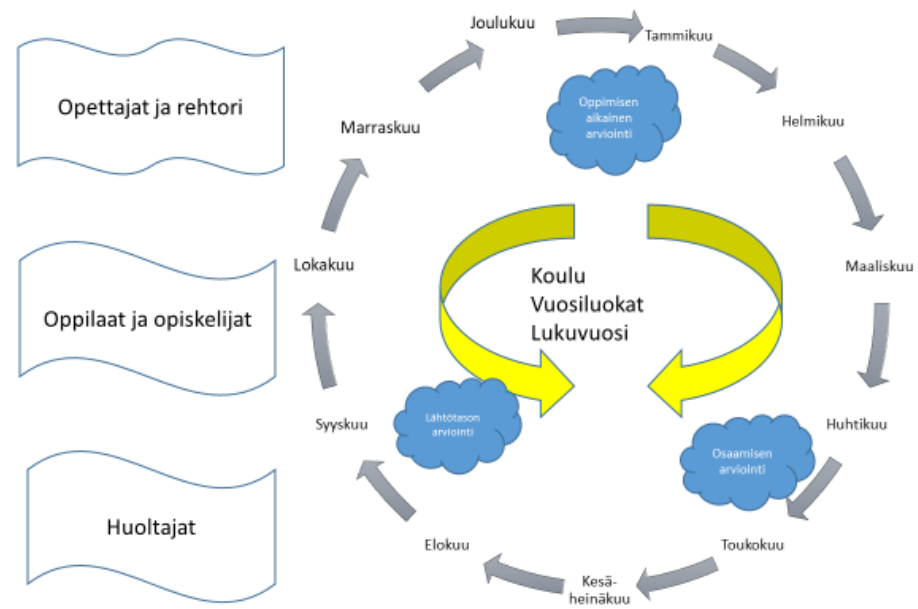

TYÖSKENTELEY

- 1) Pohdi ensin yksin ja kirjaa **mitä, milloin ja miten** koulussasi arvioidaan lukuvuoden aikana ja sen päättyessä.
- 2) Ota itsellesi pari ja keskustelkaa pareittain koulunne **arviointikäytänteistä** lukuvuoden aikana ja sen päättyessä.
- 3) Kirjaa käytänteet, jotka muistuvat mieleen keskustellessanne.
- 4) Mitä yhteisiä käytänteitä teillä on?

- 5) Mistä käytänteistä on syytä informoida opiskelijoita? Entä huoltajia tai muita sidosryhmiä?

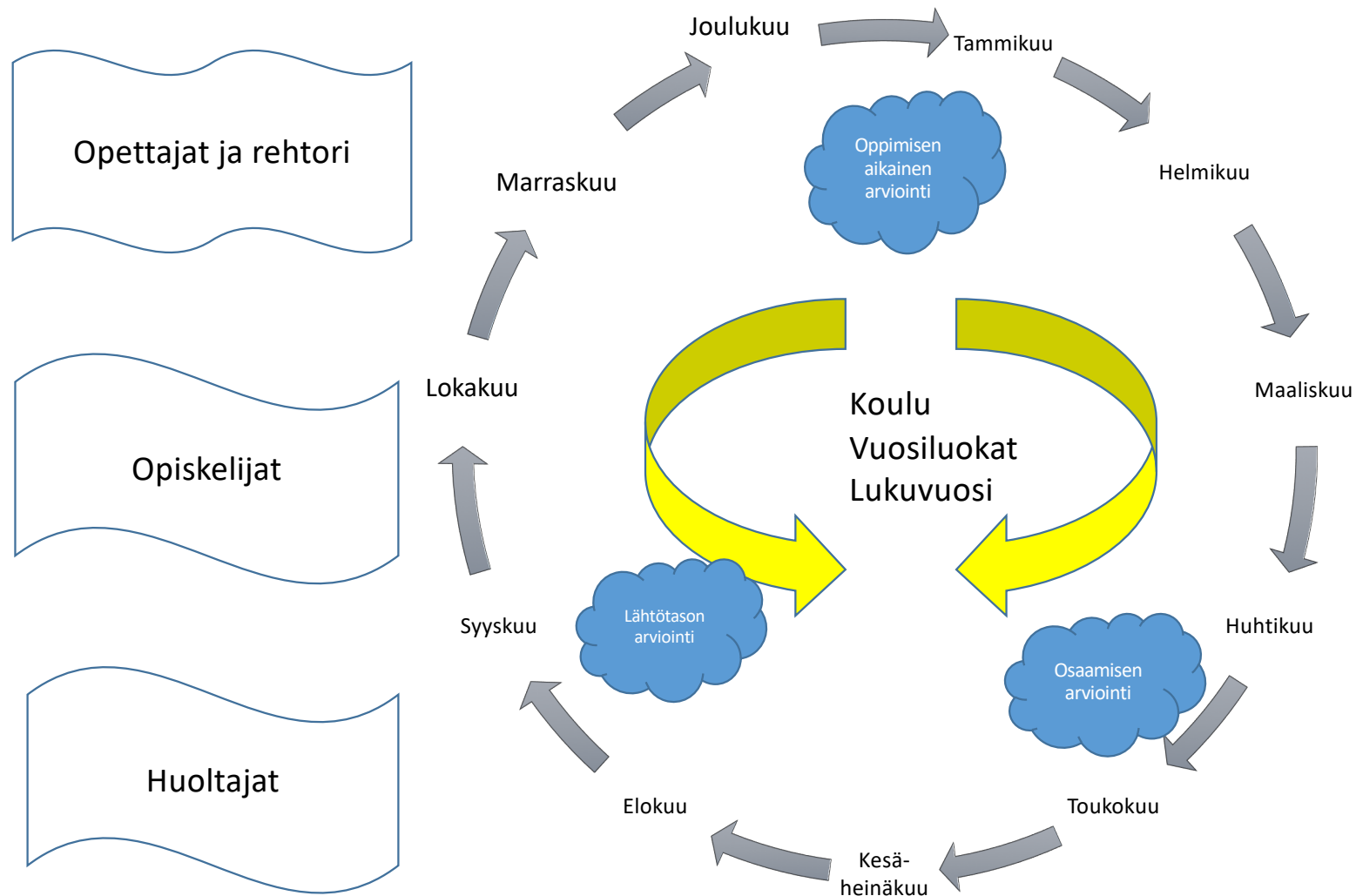
1/21/20

1/12/2019

Najat Ouakrim-Soivio (KT, FL) najat@arviointi.fi www.arviointi.fi

25

Merkitse:

- Oman arviointityösi kannalta keskeiset arviointitehtävät ja niiden ajankohdat,
- Koulun yhteiset arviointiin liittyvät tehtävät ja niiden ajankohdat,
- Opiskelijoiden kannalta keskeiset arvioinnin ajankohdat ja
- Huoltajille tärkeitä ja/ tai tiedotettavat arviointiin liittyvät tapahtumat.
- Muuta?

Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

- Oppilaitoksen **arviointikulttuurin periaatteet** ja yhteiset **arviointiin liittyvät toimintatavat**.
- Arviointiin liittyvien **yhteisten toimintatapojen toteutumisen seuraaminen**.
- Arvioinnin **toteuttaminen** ja siihen kuuluvat erilaiset **arviointipalautteen antamisen käytänteet**.

Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

- Kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt.
- Opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti.
- Opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely.
- Opintojaksojen tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen opintojaksoissa ja opintojaksojen arviointi.
- Todistusten ulkoasu.

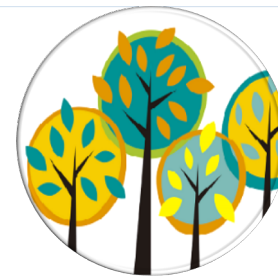
Muita huomioon otettavia seikkoja:

- *Opiskelijan **työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä** tulee **arvioida monipuolisesti**.*
- *Opiskelijan arvioinnilla pyritään **ohjaamaan ja kannustamaan** opiskelua sekä **kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin**.*
- *Opiskelijalla on **oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista** ja niiden soveltamisesta häneen.*

Mitä tarkoittaa lukion arviointikulttuurin kannalta?

Oman kunnan/ lukion arviointitoiminnan kehittäminen

TÄTÄ JO
TEEMME

NÄITÄ
MUUTAMME

NÄITÄ
TÄSMENNÄMME /
KIRKASTAMME

NÄITÄ
ALAMME
KEHITTÄÄ

**KIITOS -
HYVÄÄ LUKUKAUDEN LOPPUA TEILLE KAIKILLE!**